

Што се тиче заједничких правних проблема, који се постављају пред органе за контролу уставности у државама укљученим у групу земаља нове демократије, они су у значајној мери условљени неким објективним тешкоћама прелазног периода, као што су:

– неизбалансираност система расподеле власти, коју неретко прати јасно изражен конфликт између законодавне и извршне гране власти, а у низу случајева – и у судској; – „рупе“ у законодавству, које је бременито кршењем уставних права и слобода; – неразвијеност парламентаризма, која се најупадљивије манифестује у занемаривању гледишта парламентарне мањине и интереса групација становништва које стоје иза ње, а такође проблем односа између правног и фактичког легитимитета представничких органа;

– недовољна сагласност националног законодавства са општепризнатим принципима и нормама међународног права (пре свега – у области људских права); – недовољна изграђеност правне основе уставног судства (пре свега – непостојање или неефикасност правних механизма који гарантују извршење одлука УС); – неизграђеност националних уставноправних доктрина. У овој ситуацији, сви органи за контролу уставности нових демократија у мањој или већој мери морају бити арбитри у не баш једноставним споровима између законодавне и извршне власти, залагати се у својим одлукама за независност судске власти, узимати на себе главни терет израде уставноправне доктрине, а што је најважније – улагати веома велике напоре у усавршавање националног законодавства у правцу његове хармонизације са заједничким европским правним простором у сфери заштите права и слобода човека и грађанина. Ипак, то што су проблеми заједнички не би требало да доводи до заблуде. Што више времена пролази од момента слома државног социјализма, тим је слабији утицај комунистичке прошлости који повезује те земље и све је приметнија улога фактора геополитичког карактера, који предодређују битне културно-цивилизацијске разлике међу њима, а које се, између осталог, манифестују и у сфери уставне контроле.

Геополитичка анализа претпоставља разматрање фактора, као што су: географски положај разних земаља, површина коју заузимају, природни ресурси, структура производних снага, социјална структура друштва, животни стандард становништва, демографска ситуација, националне и верске традиције итд. Не упуштајући се у анализу такве врсте, рећи ћу само да од ових фактора зависе важне разлике у природи уставног акта, усвојеног у једној или другој земљи. Мислим пре свега на то у којој мери је нови устав неке земље био и остао резултат друштвеног консензуса, а у којој мери је он био и јесте инструмент трансформације друштвених односа по моделу који је предложио најутуцајнији део владајуће елите. А то, са своје стране, предодређује особености уставноправног развоја разних држава, које обједињује појам „нових демократија“, а између